МҰНАЙШЫЛАР ТАҒЫ ДА КӨМЕККЕ КЕЛДІ

4

ҚАЗАҚ МҰНАЙЫНЫҢ АСЫЛЫ

Жолдасқали Ахметұлы Досмұхамбетовтың 105 жылдығына орай

5

К 50-ЛЕТИЮ БУРБ

6-7

Ембі тынысы

«ЕМБІМҰНАЙГАЗ» АҚ КОРПОРАТИВТІ ГАЗЕТІ

ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІНЕ 30 ЖЫЛ

№14 (78)
ҚЫРКҮЙЕК
2021 жыл

БІЗДІҢ МИССИЯМЫЗ:
Біз әлеуметтік және бизнес мүдделердің тепе-теңдігін сақтау арқылы компания жұмысшыларына тұрақтылықты, акционерлерге тиімділікті қамтамасыз ету үшін мұнай мен газды өндіреміз.

ЕҢБЕК ЕЛЕНУІМЕН ҚҰНДЫ

«Ембімұнайгаз» АҚ мәжіліс залында ҚР мұнай-газ кешені қызметкерлерінің кәсіби мерекесіне орай салтанатты жиын өтті. Карантин талаптары сақталып, ұйымдастырылған мерекелік шараға ЕМГ бас кеңсесі қызметкерлері және өндірістік құрылымдық бөлімшелерінің жұмысшылары қатысты.

Шара басталмас бұрын жиынға қатысушылар «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы бас кеңсесімен бейнеконференциялық байланысқа қосылды.

Ембілік мұнайшыларды Ұлттық компанияның Басқарма төрағасы Алик Айдарбаев құттықтады.

Салтанатты жиын барысында мұнай-газ саласын дамытуға қосқан үлесі және жоғары өндірістік көрсеткіштері үшін «Жылыоймұнайгаз» МГӨБ № 1 «Қосшағыл» мұнай және газ өндіру цехының Ақінген кен орны мұнай және газ өндіру бригадасының операторы Құттымұрат УМИРЗАХОВ «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қорының Құрмет грамотасымен марапатталды. Сондай-ақ, «Доссормұнайгаз» МГӨБ Доссордағы мұнай дайындау және айдау цехы Алтыкөл МДА бригадасының технологиялық сорап машинисі Досберген САҒЫНҒАЛИЕВ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Құрмет грамотасына ие болды. Марапаттарды жұмысшыларға ЕМГ басшысы Е.Қайыржан табыс етті.

(Толығырақ 3-бетте)

ҚМГ мен ТШО Қазақстандағы алғашқы газ-химия кешеніне пропан жеткізу жөнінде келісті

Қыркүйектің 10-ы күні «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқарма төрағасының мұнай өңдеу және мұнай химиясы жөніндегі орынбасары, «KPI Inc.» ЖШС Басқарма төрағасы Данияр Тиесов және «Теңізшевройл» ЖШС Бас директоры Кевин Лайон Қарабатандағы полипропилен өндіретін зауытқа Теңіз кен орнынан пропан жеткізу туралы келісімшартқа отырды.

Келісімшартқа қол қою рәсіміне «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқарма төрағасы Алик Айдарбаев және Chevron корпорациясының Еуразиялық бизнес бөлімшесінің басқарушы директоры Джон Балтц қатысты.

Еске сала кетейік, егемен еліміздің ең ірі жобалардың бірі болып табылатын зауыттың құрылысы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың тапсырмасымен басталған болатын. Қазіргі уақытта зауыт 90%-ға дайын. Үстіміздегі жылдың соңына дейін құрылыс аяқталады деп жоспарланып отыр.

Қол қойылған құжатқа сәйкес «Теңізшевройл» ЖШС полипропилен өндіретін зауытқа шикізат жеткізіп тұрады. Оның көлемі жыл сайын 550 мың тонна пропан фракциясын құрайды. Ал газ жеткізу теміржол арқылы жүзеге асырылады. Зауытта шикізат пропанды сутексіздендіру қондырғысында пропилен шығара отырып өңделеді, одан кейін полимеризациялау қондырғысында дайын өнім – түйіршіктелген полипропилен алынады.

«Теңіз кен орнынан пропан алу – бұл ел экономикасы үшін маңызды жобаны іске асырудың басты мәселесі. Биылдың өзінде салынып жатқан газ-химиялық кешен шикізаттың алғашқы партиясын қабылдап алады. Заманауи зауыттың құрылысы аяқталуға жақын қалды. 2022 жылдың бірінші тоқсанында біз іске қосу мен реттеу жұмыстарын бастауды жоспарлап отырмыз. ҚМГ және ТШО компаниялары он жылдан бері тығыз жұмыс істеп келеді. Бүгін қол қойылған құжат ұзақ мерзімді әрі тұрақты серіктестігімізді одан әрі жалғастыратынымыздың айқын дәлелі болып табылады», – деп атап өтті Алик Айдарбаев.

Теңізшевройлдың бас директоры Кевин Лайон: «Бұл Қазақстан мұнай-химия саласын қолдау жөніндегі біздің бірлескен күш-жігерімізді нығайтуға қызмет ететін ТШО мен ҚМГ арасындағы серіктестіктің маңызды кезеңі. Біз, тшолықтар, Қазақстанның мұнай-химия саласының болашағына сеніммен қараймыз. Елдің өндірістік және экономикалық дамуына одан әрі ықпал ететін жобалар бойынша Энергетика министрлігімен және ҚМГ-мен тығыз ынтымақтастықта жұмысымызды жалғастыратын боламыз» деді.

Полипропилен өндіретін зауыт Қазақстандағы толығымен цифрланған алғашқы кәсіпорын болуға тиісті. Бұл зауыттағы барлық процесті Атырау қаласынан қашықтықтан басқаруға мүмкіндік береді. Барлық физикалық жұмысты роботтар атқарады, ал процесті «ақылды» цифрлық бейнебақылау арқылы операторлар басқаратын болады.

Бұған қоса кәсіпорында су үнемдеу технологияларының пайдаланылатынын атап өткен жөн. Зауытта суды салқындатудың тұйық циклы қолданылады. Яғни, барлық ағын су тазартудан өтіп, зауытқа тұзсыздандырылған, минералсыздандырылған, өртке қарсы пайдаланылатын су түрінде қайтарылады. Бұл жалпы суды пайдалану көлемін едәуір азайтады.

www.kmg.kz

МАРАПАТ

АТЫРАУДА МҰНАЙ-ГАЗ КЕШЕНІ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ ҚҰРМЕТТЕЛДІ

Өткен аптада Атырау облысының әкімі Махамбет Досмұхамбетов өңірдің мұнай-газ кешені қызметкерлерін кәсіби мерекемен құттықтады.

Салтанатты іс-шараға «Ембімұнайгаз» АҚ, «Теңізшевройл» ЖШС, NCOC, «Каспий құбыр консорциумы» АҚ, «Атырау мұнай өңдеу зауыты» АҚ, «GPC-Investment» ЖШС, «KPI» ЖШС, «Матен Петролеум» АҚ, «Сазанқұрақ» ЖШС сынды компаниялардың басшылары мен өкілдері және ардагер мұнайшылар қатысты.

Атырау облысы әкімінің баспасөз қызметінің мәліметінше, аймақ басшысы Махамбет Досмұхамбетов мұнайдың қара шаңырағы саналатын Атырау өңірінің мұнай-газ саласындағы рөліне тоқталып өтті.

- Мұнай мен газ – Атыраудың ғана емес, тұтас жұртымыздың басты байлығы, алтын қазынасы. Тәуелсіз Қазақстанның қуатты елге айналып, экономикалық әлеуетінің артуында ерекше маңызға ие. Мұнай-газ өндірісі Атырау үшін байырғы кәсіп. Бастауын Қарашұңгілден алатын «қара алтын» өндірісі ғасырдан астам халық игілігі үшін қызмет етуде. Мұнай-газ өндірісі – еліміздің бүгінгі әлеуетін қамтамасыз етіп, болашақ дамуына негіз болып отырған стратегиялық сала. Бұл ретте, Атырау өңірі маңызды рөлге ие екені мәлім, - деп, облыс басшысы саланы дамытуға үлес қосқан ардагерлер мен мұнайшыларға алғысын білдірді.

Облыс әкімінің сөзінше, облыс бойынша мұнай-газ кешені саласында қазір 125 мыңнан астам адам қызмет етуде. Қазір Атыраудың мұнайы әлемнің 19 еліне экспортталуда. Ол сонымен қатар, Тәуелсіздік жылдары Қазақстанның мұнай-газ саласына шамамен 50 трлн. тенге инвестиция тартылса, соның жартысынан астамы, яғни, 28 трлн. теңгесі Атыраудың еншісінде екенін атап өтті. Тек өткен жылдың өзінде ғана облысымызға 3 трлн. теңгеден астам инвестиция құйылған. Ал, 1991 жылмен салыстырғанда, облыста мұнай өндіру 12 есеге, газ өндіру 35 есеге өскен.

Мұнай компаниялары ел игілігі үшін көптеген игі істер атқарып, өңірдің әлеуметтік инфрқұрылымын дамытуға үлес қосып, олардың демеушілігімен облыста көптеген балабақша, мектеп, емдеу мекемелері мен халыққа аса қажетті әлеуметтік нысандар бой көтеруде.

Салтанатты шарада салада елеулі еңбек етіп жүрген бір топ қызметкерлер түрлі марапаттарға ие болды. Соның ішінде, Ембі өндірісінде 30 жылға жуық уақыт бойы еңбек етіп келе жатқан **«Қайнармұнайгаз» МГӨБ ұңғымаларды жерасты жөндеу цехының ұңғымаларды жерасты жөндеу операторы Марат ЕРЖАНОВ пен «Доссормұнайгаз» МГӨБ-ның ұңғыларды жерасты және күрделі жөндеу цехының Шығыс Мақат бригадасының 6 дәрежелі көтергіш машинисі Ерсұлтан ҚОЙШЫҒАРИЕВ** аймақ басшысының қолынан облыс әкімінің Алғыс хатымен марапатталды.

Салтанатты іс-шарада ардагер мұнайшыларға да құрмет көрсетіліп, кездесу соңы концерттік бағдарламаға ұласты.

Шара барысында «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ Басқарма төрағасы Алик АЙДАРБАЕВ әріптестерін төл мерекелерімен құттықтады.

- Отыз жылда мұнай-газ өнеркәсібі экономиканың қозғаушы күшіне айналды. Осы тұрғыда егемен елімізді дамытуға қазақ мұнайының қара шаңырағы Атырау облысының мұнайшыларының қосқан үлесі сүбелі, - деп атап өтті Алик Айдарбаев.

«Қайнармұнайгаз» МГӨБ ұңғымаларды жерасты жөндеу цехының операторы Марат ЕРЖАНОВ:

БҮКІЛ ЕМБІ ҰЖЫМЫНЫҢ МАРАПАТЫ

Кәсіби мерекеге орай облыс басшысы еңбегімізді бағалап, Алғыс хатпен марапаттап, мерейімізді өсірді. Бұл – бүкіл «Ембімұнайгаз» АҚ-ның ортақ марапаты, ембілік мұнайшылардың еңбегіне берілген оң баға деп білемін. Себебі, Ембінің бүгінгі жетістігі мұнайшы қауымның жанқиярлық еңбегінің арқасы екен даусыз.

Ғұмырымның 30 жылында осы кәсіпорнында еңбек етіп, тәуелсіздігіміздің нығаюына, экономикамыздың дамуына титтей болса да үлес қосқанымды мақтан етемін.

«Доссормұнайгаз» МГӨБ-ның ұңғыларды жерасты және күрделі жөндеу цехының Шығыс Мақат бригадасының 6 дәрежелі көтергіш машинисі Ерсұлтан ҚОЙШЫҒАРИЕВ:

БАСТЫ МАҚСАТ – АЯНБАЙ ЕҢБЕК ЕТУ

Қызығы мен қиындығы мол салаға ғұмырымның 30 жылға жуығын арнап келемін. Бүгінгі марапат – сол жылдар бойғы еңбектің жемісі, мұнайшылардың ауыр еңбегіне көрсетілген құрмет деп санаймын.

Болашақта да жұдырық болып жұмылсақ, алар асуымыз алда екендігіне сенімдімін. Еліміздің, Атырау өңірінің, Ембінің алға қарай да өркендеуі үшін аянбай еңбек етуге дайынбыз.

Мемлекетіміздің тәуелсіздігі жасай берсін. Ел ырысы артып, мұнайымыз көбейе берсін!

КОМПАНИЯ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

Жиын барысындағы алғысөзінде «Ембімұнайгаз» АҚ Директорлар кеңесінің төрағасы, «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ Басқарма төрағасының барлау және өндіру жөніндегі орынбасары Жақып МАРАБАЕВ Атырау облысының даму перспективалары туралы айтып, ембіліктерді кәсіби мерекесімен құттықтады:

Ембіде Директорлар кеңесінің кезекті отырысы өтті

- Мұнай-газ саласы бюджетке түсетін барлық түсімдердің 40%-ға жуығын қамтамасыз етіп, елдің экономикалық дамуының локомотиві болып қала береді. Отандық мұнай өндірісін дамытудың флагманы Атырау облысы болып табылады. Өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының 2021-2025 жылдарға арналған кешенді жоспары аясында ғана өңірге 9,5 трлн. теңге инвестициялар мен бюджет қаражатын тарту жоспарлануда.

Ұлттық компанияның қатысуымен салынатын ірі жобалардың ішінде: арнайы экономикалық аймақта интеграцияланған газ - химия кешенінің құрылысы - полипропилен және полиэтилен өндірісі. Сондай-ақ, арнайы экономикалық аймақта газ бөлу қондырғысы мен этан желісін, бұған қоса, қуаттылығы жылына 190 мың тонна бутадиен каучуктерін шығаратын зауыт салу жоспарлануда.

Мақат ауданындағы Қашаған кен орнында өнімділігі 1,0 млрд. м3 газды кешенді дайындау зауыты салынады. Жыл сайын қосымша 12 млн тонна мұнай өндіруге мүмкіндік беретін «Теңізшевройл» ЖШС Болашақ кеңейту жобасы іске қосуға дайындалуда.

Атырау облысын дамытудың кешенді жоспары аясында алдағы 5 жылға халықты жұмыспен қамтуға, әлеуметтік инфрақұрылым мен экологиялық жағдайды жақсартуға, білім беру, денсаулық сақтау сапасын арттыруға және өңір тұрғындарының экономикасы мен әлеуметтік өміріндегі басқа да маңызды бағыттарға бағытталған 200-ге жуық жоба қарастырылған.

Облыстың дамуына отандық мұнай–газ саласының негізін қалаушы – келер жылы 100 жылдық мерейтойын атап өтетін «Ембімұнайгаз» акционерлік қоғамының да өз үлесін қосатыны қуантады. Бүгінгі таңда Ембі Қайыршақты ауылдық округінің қала маңындағы Талқайран ауылында 243,2 гектар аумақты көгалдандыру жобасын іске асыра отырып, Атырау облысының экологиялық проблемаларын шешу бойынша Мемлекеттік Жол картасын іске асыруға белсенді қатысуда. Компания Атырау облыстық әкімдігіне пандемиямен күресу және мұқтаж жандардың әлеуметтік мәселелерін шешу үшін жалпы сомасы 870 млн теңге көлемінде қолдау көрсетті.

Компания ресурстық базаны кеңейту саласында белсенді қызметін жалғастырып жатқанын атап өткім келеді, оның аясында жаңа Қарасор кен орнында барлау бұрғылау жұмыстары басталды.

Сондай-ақ, мемлекет тарапынан газ өндіру үшін қолайлы жағдайлар жасалып жатқанын атап өткен жөн. Өздеріңізге белгілі, Прорва кен орнында 8,6 млрд.м3 көлеміндегі еркін газ сәйкес коммерциялық және қаржылық ұсыныстар түскен жағдайда әзірленуге дайын. Бұл бағыттағы алғашқы қадам жасалынды. Бұл – газ бағасының жаңа формуласы. Аталған мәселе ЕМГ басшылығының ерекше бақылауында болуы тиіс деп есептеймін.

Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, Ембі басшылары атынан барлық ұжымды кәсіби мерекемен құттықтай отырып, қажырлы еңбегі мен қол жеткізген нәтижелері үшін алғыс айтамын, - деп атап өтті Ж.Марабаев.

Директорлар кеңесінің отырысы барысында 2022-2026 жылдарға арналған бизнес-жоспар және 2022 жылғы бюджет жобасы қаралды, ағымдағы жылдың 7 айындағы еңбекті және қоршаған ортаны қорғау саласындағы көрсеткіштер талқыланды, негізгі тәуекелдер мониторингі бойынша есеп тыңдалды және 2022 жылы ЕМГ-ның 100 жылдығын тойлау бюджетінің жобасы қаралды.

МАРАПАТ МЕРЕЙДІ ӨСІРЕДІ

ҚР мұнай-газ кешені қызметкерлері күніне орай ембілік мұнайшылар «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның Құрмет грамотасымен марапатталды.

Беделді марапатты «Ембімұнайгаз» АҚ Басқарма төрағасының өндіріс жөніндегі орынбасары Қанатбек Қасымғалиев ЕМГ мұнай және газ өндіру департаменті мұнай және газ өндіру қызметінің жетекшісі Мейрам АНДИРОВКЕ, аталған департаменттің жетекші механигі Қайрош БУРКУЛОВҚА, өндірістік-техникалық департаментінің директоры Қайсар ТӨЛЕУШОВҚА табыстады.

Жиын барысында ЕМГ Басқарма төрағасының өндіріс жөніндегі орынбасары Қ.Қасымғалиев, компанияның өндірістік блогының жетекшілері марапат иелерін құттықтап, ізгі лебізін білдірді.

Жиын соңында сөз алған марапат иелері де өздеріне көрсетілген құрметке, Компания басшылығына алғыстарын білдіріп, бұл жетістік – барлық Ембі ұжымының ерен еңбегінің жемісі екендігін атап өтті.

Еңбек еленуімен құнды

(Жалғасы. Басы 1-бетте)

- Кәсіби мереке – мұнайшылардың еңбегіне көрсетілген зор құрметтің белгісі! Сіздер ауыр өнеркәсіптің барлық жауапты кезеңдерінде аянбай еңбек етіп, ел ырысын арттыруға елеулі үлес қосып келесіздер.

Тәуелсіздік алған сәттен бастап ел экономикасы даму кезеңдерінен өтті. Бүгінде еліміздің мұнай-газ саласы экономиканың негізгі қайнар көзі саналып келеді. Мұнайшылар еңбегінің нәтижесін тұтас ел көріп отырғанын зор мақтанышпен айтамыз, - деп **ЕМГ Басқарма төрағасы Есен ҚАЙЫРЖАН** ембілік мұнайшыларды төл мерекемен құттықтады.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қорының Құрмет грамотасымен «Ембімұнайгаз» АҚ жоспарлау және экономикалық талдау департаменті жоспарлау және талдау қызметінің жетекшісі Әнуарбек НӘУТИЕВ, «Доссормұнайгаз» МГӨБ ұңғылардың жерасты және күрделі жөндеу цехының бастығының орынбасары Жанқуат НҰРСҰЛТАНОВ, «Қайнармұнайгаз» МГӨБ Кенбай мұнай және газ өндіру цехының мұнай және газ өндіру операторы Әділжан ІЗІМБЕРГЕНОВ марапатталды.

«ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясының Құрмет грамотасы «Жайықмұнайгаз» МГӨБ №4 мұнай және газ өндіру цехының мұнай өндіру бригадасының технологиялық сораптар машинисі Тұрлан АЛПЫСБЕСОВКЕ, «Қайнармұнайгаз» МГӨБ Кенбай мұнай және газ өндіру цехының қабат қысымын ұстау бригадасының операторы Алшынбай ИСАИНОВКЕ табысталды. «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы Естелік белгісін «Жылыоймұнайгаз» МГӨБ № 2 «Терең-Өзек» мұнай және газ өндіру цехының № 2 мұнай өндіру бригадасының операторы Жаңыл ӘМІРҒАЛИЕВА, «Өндірістік-техникалық қамту және жабдықтармен комплектациялау» басқармасының қойма шаруашылығының жүк қармалаушысы Базарбай ЕРІШЕВ тақты. «Жылыоймұнайгаз» МГӨБ әлеуметтік қамсыздандыру бөлімі бастығы Рая САПАРОВА Атырау облысы мәслихатының Алғыс хатына ие болды.

«Доссормұнайгаз» МГӨБ ұңғылардың жерасты және күрделі жөндеу цехының Шығыс Мақат бригадасының операторы Амангелді БАГИТОВ, «Жылыоймұнайгаз» МГӨБ Прорвадағы мұнайды дайындап айдау цехының технологиялық сораптар машинисі Манас ҚАНАШОВ, «Жайықмұнайгаз» МГӨБ арнаулы техника және автокөліктер колоннасының двигатель жинау слесарі Атабек СӘРСЕНОВ, «Ембімұнайэнерго» басқармасы электр жабдықтарын жөндеу бөлімшесінің электрмашиналарының элементтеріне сым ораушы Гүлжан КАИРОВА, ЕМГ қызметкерлерді басқару және еңбекке ақы төлеу департаменті еңбек қатынастары және кадр әкімшілігі бөлімінің жетекші маманы Күлән ДАБЫСБАЕВА, «Ембімұнайгаз» АҚ Құрмет грамотасымен ЕМГ геология және кен орындарын игеру департаменті МГКО игеру қызметінің жетекшісі Әділ ДӘУЛЕТОВ пен ӨТҚжЖКБ арнайы техника және автокөліктер гаражының жүк тиегіш машинаның жүргізушісі Есенжан ЖАМАЛОВ Компанияның Алғыс хатымен марапатталды.

Бұған қоса, ЕМГ орталық аппараты Кәсіподақ комитетінің төрағасы Болат Нсанбаев құттықтау сөзін сөйлеп, кәсіподақ ұйымының бүгінгі таңда қолға алып отырған іс-шараларының жоғары деңгейде өтуіне үлес қосқан бірқатар қызметкерге марапат ұсынды.

МАРАПАТТАРЫҢЫЗ ҚҰТТЫ БОЛСЫН, ӘРІПТЕСТЕР!

ЕҢБЕК АДАМЫНЫҢ ИГІЛІГІ ҮШІН

Мұнай–газ кешені қызметкерлерінің кәсіби мерекесіне орай «Ембімұнайгаз» АҚ «Қайнармұнайгаз» МГӨБ Уаз кен орнында жаңа әлеуметтік нысан - 30 орынды асхана ашылды. Бүгінде кен орнында ауысыммен 15 қызметкер жұмыс істейді.

Уаз кен орны 15 жыл бұрын сынамалы пайдалануға беріліп берілген. Ашылған сәттен бастап игеріліп жатқан ұңғымалар саны 4-тен 66-ға дейін өсті. Шара барысында «Қайнармұнайгаз» МГӨБ бастығы Қайнар Қоданов атап өткендей, кен алаңының қызметкерлері ағымдағы жылдың 8 айында жоспарды табысты орындады. Биылғы жылы барлығы115 мың тоннадан астам мұнай өндіру жоспарланған.

- Бүгін кәсіби мерекеге орай мұнайшыларымыздың игілігіне кең, жарық, қажетті қондырғылармен жабдықталған жаңа асхананы ашып отырмыз. Компания осылайша жыл сайын жұмысшылардың алаңсыз еңбек етуі және демалуы үшін барлық қажетті жағдайды жасап келеді, - деп атап өтті Қ.Қоданов.

Жаңа нысанның ашылу салтанатына басқарма басшылығы, кәсіподақ комитеті өкілдері, кен орны мұнайшылары қатысты. Керілген лентаны басқарма бастығы Қ. Қоданов пен «Уаз-Қондыбай» мұнай-газ өндіру бөлімше бастығының орынбасары Мейрамбай Ахметов қиды.

- Мен 2003 жылдан бастап Ембі өндірісіндегі еңбек жолымды бастап, Уаз кен орны ашылғаннан бері табан аудармастан осы кеніште еңбек етіп келемін. Кен орнының қалыптасуы және мұнайшыларға жасалып жатқан жағдайлар – бәрі көз алдымда өтуде. Бұл өзгерістерді компанияның қарапайым еңбек адамына жасаған қамқорлығы деп білеміз, - дейді шебердің міндетін атқарушы Талғат Бектілеуов.

- Өндірістен шаршап келгеннен кейін мұнайшы үшін ең бастысы – алдында дәмді және ыссы тағам мен жайлы демалыс орны күтіп тұрса – үлкен қамқорлық. Еңбек және демалыс жағдайларын жасап жатқан «Ембімұнайгаз» АҚ, «Қайнармұнайгаз» мұнай-газ өндіру басқармасы басшыларына мұнайшылар атынан алғыс білдіреміз, - дейді мұнай-газ өндіру операторы Ерлан Тәжіғұлов.

Естеріңізге сала кетейік, Уаз кен орнында «Интеллектуалды кен алаңы» жобасы пилотты түрде іске қосылды. ЕМГ-да әзірленген әдістемелер бойынша төмендегі көрсеткіштерді өңдеу және талдау алгоритмдері автоматтандырылды: сұйықтық пен мұнай теңгерімі; мұнай шығындары; ұңғымалардың жұмыс режимдерін оңтайландыру және т. б. 2017 жылдан бастап жоба компанияның басқа кен орындарында таралуда. Жоба «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасына енгізілді.

МЕКТЕПКЕ ЖОЛ

МҰНАЙШЫЛАР ТАҒЫ ДА КӨМЕККЕ КЕЛДІ

Ұйымшылдығымен және игі дәстүрлерімен белгілі «Ембімұнайгаз» АҚ ұжымы аз қамтылған отбасылардың балаларына кезекті рет қолдау көрсетті.

Бұл жолы ЕМГ Орталық аппаратының қызметкерлері ерікті негізде 500 мың теңгеден астам сомманы жинап, оларға Атырау қаласындағы аз қамтылған көп балалы 6 отбасының 19 баласына жаңа оқу жылына мектеп киімі мен оқу құралдарын сатып алу үшін 30 мың теңгеге сертификаттар табыс етті.

- Жолдасым өмірден өткен соң, 6 баланы жетілдіру үшін бар жігерімді қолға алып келемін. Сондықтан, ембіліктерге ұзақ уақыт онлайн оқудан кейін балаларды мектепке жинау қажет болған қиын кезеңде өте уақытылы көмек көрсеткені үшін алғысымды білдіремін. Ел ырысын молайту жолындағы еңбектеріңізге табыс тілеймін, - деп тілегін білдірді көпбалалы ана Гүлшара Бақтыбаева.

Қайырымдылық көмек көрсеткен ембіліктерге өзге де көпбалалы ана-аналар ризашылықтарын білдірді.

Естеріңізге сала кетейік, осыдан бір апта бұрын ЕМГ ҚР Тәуелсіздігінің 30 жылдығына орай жыл сайынғы «Мектепке жол» акциясы мен «Айналайын» қайырымдылық марафоны аясында ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған мектеп формасы мен оқу құралдарын сатып алуға жалпы сомасы 112 млн 500 мың теңге қаражат аударған болатын.

ЕМГ бөлген қаражатқа Атырау облысының 7500 баласына сөмкелер мен мектеп формасын және кеңсе тауарларын сатып алу үшін сауда орталықтарына сертификаттар сатып алынды. Олардың 3000-нан астамы қалада тұрады.

ҚАЗАҚ МҰНАЙЫНЫҢ АСЫЛЫ

ЖОЛДАСҚАЛИ АХМЕТҰЛЫ ДОСМҰХАМБЕТОВТЫҢ 105 ЖЫЛДЫҒЫНА ОРАЙ

Халқымызда «Өлі жебемей, тірі байымайды» деген нақыл сөздер бар. Әрбір адам өзінің пешенесіне жазылған қамшының сабындай қысқа өмірінің ішінде елім деп еңіреп, жерім деп тау қопарып, тас қашаса Толағай атанары хақ, өзін-өзі ұлығылап, ел құрметіне бөленері сөзсіз. Ол ерлік еңбектер үлгісін, туған жерімізде мұнай өндірісінің алғашқы «тұсаукесерін» жасаған аға буынның өшпес істерін келер ұрпаққа жеткізу - біздің парызымыз деп есептейміз. Олардың жарқын істері мен еңбек және ерлік дәстүрлері кеңінен насихатталуға тиісті.

Келесі 2022 жылы қазақ мұнайының қарашаңырағы «Ембімұнайгаз» акционерлік қоғамына 100 жыл толады. Осынау терең тарихта талай-талай тарланбоз саңлақтардың есімдері қалды. Олар Қазақстан мұнай энциклопедиясында лайықты орындарын тапты. Солардың бірі - бірі емес, бірегейі - марқұм Жолдасқали Ахметұлы ДОСМҰХАМБЕТОВ ағамыз екені даусыз. Міне, сол ағамыз, белгілі азамат, қазақ мұнайының ардагері, екі мәрте «Еңбек Қызыл Ту», «Ленин» ордені, «Октябрь революциясы» ордендерінің иегері, ҚР еңбек сіңірген және КСРО-ның құрметті мұнайшысы, бұл күнде есімі қазақ мұнайының тарихында алтын әріппен жазылған, Лениндік сыйлықтың және Қазақстан Республикасы Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, Теңіз кен орнын бірінші ашушы - Жолдасқали Ахметұлы арамызда болса, үстіміздегі 2021 жылдың қыркүйек айының 15 жұлдызында 105 жасқа шығар еді. Соған орай ардагер аға туралы ойымызды ортаға салғанды жөн көрдік.

Жолдасқали Ахметұлы Досмұхамбетов 1916 жылдың қыркүйектің 15 жұлдызында қазіргі Атырау облысы Ракош елді мекенінде дүниеге келген. 1932 жылы Доссор кентінде 7 сыныпты бітірген соң, 1932 - 1934 жылдары Гурьев мұнай техникумында оқып, оны үздік бітіреді. 1934 - 1940 жылдары Мәскеудің академик И.М.Губкин атындағы мұнай институтында оқып, ол оқу орнын да үздік бітіріп, тау кен инженері, әрі геолог мамандығын алып шығады. Оның 40 жылға жуық алғашқы еңбек жолы Байшонас кәсіпшілігінен басталады. 1940 - 1942 жылдары Байшонас кәсіпшілігінің бас геологы, 1942 - 1943 жылдары «Эмбанефть» комбинаты бас геологының орынбасары, 1943 - 1947 жылдары Байшонас кәсіпшілігінің директоры, 1947 - 1950 жылдары «Казмұнайбарлау» трестінің басқарушысы болып жұмыс істейді. Бұдан кейін, 1950 - 1951 жылдары Мақат кенішінің бас геологы болып жұмыс істеп, 1951 - 1953 жылдары КСРО Мұнай өнеркәсібінің Мәскеу академиясында оқып, оны үздік бітіріп шығады. 1953 - 1954 жылдары Құлсары кәсіпшілігінің директоры, 1954 - 1957 жылдары «Қазақстанмұнай» бірлестігінің бас геологы, 1957 - 1971 жылдары «Қазақстанмұнай» бірлестігінің (1965 жылдың қыркүйегінен бастап «Ембімұнай» комбинаты) бастығы болып жемісті еңбек етті. Соңғы, яғни, 1971 - 1977 жылдары бас геолог міндетіне қайтып оралып, «Ембімұнай» өндірістік бірлестігінің бас геологы болып жұмыс жасайды.

Тағдыр ұзақ ғұмыр сыйлауды Жолдасқали ағамыздың пешенесіне жазбаған екен. Пайғамбар жасына жетпей жатып, 61 жасында бақиға аттанды. Пенде ретінде зор еңбек сіңіріп, өшпес із қалдырған ағамыздың өмір жолының қысқа болғанына өкінесің де, ал, оның кәсіби қам-қарекетін естеліктерден оқып, ой елегінен өткізіп сараласақ, бұл пікіріміздің жаңсақтығына көз жеткіземіз.

Небәрі 61 жас ғана жасаған оның тындырған ісін соншалықты қомақты десек, болашаққа жасаған болжамы бірнеше жылға, тіпті ғасырға азық боларлық күрделі дүние екенін көріп, біліп жүрміз.

«Қазақ мұнайының қара шаңырағы» атанған бүгінгі «Ембімұнайгаз» акционерлік қоғамын 1957 - 1971 жылдары тапжылмай 14 жыл бойы басқарып, кейін 1971 - 1977 жылдары осы мекеменің бас геологы болып қызмет жасаған кезеңдерінде Жолдасқали Ахметұлының елімізде мұнай саласының өркендеуіне қосқан үлесі орасан зор. Аталған кезеңде Ембі өңірі мұнай өндіруді анағұрлым ұлғайтып, тарихта қайталанбас із қалдырды. 1957 жылмен салыстырғанда 1971 жылы мұнай өндіру көлемі 1440,0 мың тоннадан 2860,0 мың тоннаға дейін, яғни, 2 есе, ал, 1977 жылы мұнай өндіру көлемі «Ембімұнай» өндірістік бірлестігі бойынша 4117,8 мың тонна деңгейінде болды.

Жер асты байлығын игеруде төменгі мұнай қабаттарымен бірге тұзасты тұнбаларын іздеу-барлау жұмыстарында айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізілді. Каспий ойпатының тұзасты қабатына шабуылдың көшбасында Ж.Досмұхамбетов тұрды, Балықшы барлау-бұрғылау басқармасының негізін өз қолымен құрды.

Жолдасқали Ахметұлы геология мен мұнай өндірісі саласында өте зерек адам болған. Сондай-ақ ғылыми атақ иеленбесе де, өзінің білім деңгейі жағынан геология саласының кейбір ғылым кандидаттары мен докторларынан әлдеқайда жоғары тұрды. Сондықтан да, оны замандастары кезінде «Төбе геолог» деп атаған. Ол өз тұсында мұнайлы Ембіні жаңа кен орындарымен барынша толықтырды. Соның жарқын мысалы - Өзен мен Жетібай, Кеңкияқ пен Прорва, Қарсақ пен Каратон, Теренөзек пен Қара арна, Мартыши мен Камышитовый, Пустынный мен Тәжіғали, Королев пен Огайск, Қошқар мен Мұнайлы, Төлес пен Танатар, Ақтөбе мен Тентексор. Ең соңғы қойған нүктесі - атышулы Теңіз болды, алғашқы ұңғыларын өз қолымен геологиялық картада белгілеп берді.

Қазақстанның аға ұрпақ өкілдері үшін Жолдасқали ағамыздың есімі етене таныс, өйткені, ол – қазақтан шыққан алғашқы геолог, мұнайшы инженерлердің бірі де бірегейі. Халқымыздың «жақсы – ортақ» дегендей, Жолдасқали Ахметұлының көлеңкесі көпке түсті, ешкімді жатқа санамады, осыған орай көптеген кадрлер ол кісіден тәлім-тәрбие алды.

Марқұмның ардақты есімі мезгілінде Одақтың, егеменді еліміздің, облыстың тарихында алтын әріппен жазылды, ілгеріде жазыла бермекші.

Мұнайлы Ембімен Маңғыстаудың ен байлығын игеруде сонау соғыс жылдарынан бермен қарай «Шаң жұтып, мұз жастанып қар төсенген» айтулы азамат Жолдасқали Ахметұлының есімін ембіліктер, маңғыстаулықтар әлі күнге ұмытқан жоқ, ұмытпайды да. Осылардың куәсіндей Жылыой ауданында

мұнайшы-геологтардың ұйғаруымен жаңа мұнай алаңы Досмұхамбетов атымен аталды.

Ол тек жай маман емес, бұл саладағы ғылымға үлкен үлес қосқан байсалды басшы болды. Ол кезінде мұнай өндірудің екінші әдісіне үлкен баға беріп, өндіріске енгізуді бастаушылардың бірі болды. Осы әдіспен Ембі мұнайшылары 70 жылдың ішінде ондаған миллион арзан да сапалы мұнай өндірсе, қазір де күнделікті тәжірибеде шырқау шыңына шығып, қолданбалы ғылым саласына айналып кетті. Мұнай өндірудің әртүрлі қосымша әдістерін: «Екі мұнай қабатын қатар пайдалану», «Суланған ұңғымалардың сұйықтық тартуын молайту», «Терендік насостарының алымдылығы мен ырғалу санын реттеу» сияқты жаңалықтарды айта келіп, бір кеңесте ескі қормен жұмыс істейтін байырғы кен орындарының қайтарымын арттыру, тиімділігін қамтамасыз ету, аз шығын жұмсай отырып, мол өнім өндіру міндеттерін саралап берді.

Жолдасқали ағамыз Мәскеу, Ленинград ғалымдарымен үнемі тығыз байланыста болды, олардың еңбектерін терең зерттеп, үлкен дәрежедегі кеңестерде талқыға салып, қорытып отырды. Ол ғылыми болжамдардың дұрыс екендігін дәлелдеп ғана қоймай, Өзен, Жетібай сияқты кен орындарының ашылуына тікелей үлесін қосты, Лениндік сыйлықтың лауреаты болды.

Айта кетерліктей жәйт, Маңғыстаудан бірінші ашылған кен орнының актісіне қол қоярда өзінің табиғи таланты мен көрегенлігін көрсетіп, ашылғалы тұрған жаңа аланның аты затына сай Өзен болсын деуі осының жарқын мысалы іспетті. Осыдан кейін Жетібай, Теңге, Қарамандыбас кеніштері қатарға қосылып, енді маңғыстаулықтар кезінде Жолдасқали Ахметұлы бастап, қоштаған бағдарламалар бойынша Солтүстік Каспий жағалауы - Адай, Қашағанға болашақта болат бұрғы салуға әзірлене бастады.

Қазақстан жерінде үлкен жаңалықтар әлі алда болатынын уақыт дәлелдеді. 1975 жылдың күз айында «Саратовнефтегеофизика» трестінің мамандары сол кезде «Ембімұнай» бірлестігінде бас геолог болып жұмыс істеп жүрген Жолдасқали Досмұхамбетовке зерттеу нәтижелерін көрсеткені құжаттарда сақталған.

Жолдасқали Досмұхамбетов материалдарды мұқият зерттей отырып, қызметкерлерге: «Бірінші ұңғыма осында болады» деп, сызбада бұрғылау жұмыстары басталатын нүктені белгілеген. Сол кезде-ақ болашақтағы ұңғыма мұнайды телегей теңізден береді деген үмітпен оны Теңіз кен орны деп атауға ұсыныс жасаған болатын. Уақыт өте бұл үміт ақталғанын, барланған кен орындарының ауқымы алға қойылған болжамдардан да асып кеткенін тарихтан білеміз. Амал не, Теңізден фонтан атқанын көре алмады, сұм ажал 1977 жылы оны ортамыздан алып кетті. 1995 жылы сәуір айында республика Министрлер кеңесінің шешімімен ғылым, техника және білім саласындағы еңбегі мен Теңізді алғаш ашқаны үшін Ж.А.Досмұхамбетовке де лауреат атағы берілді.

Енді бір ерен қасиеті - мұнай іздеп табуды өмірдің, ғылымның өскелең талабымен үйлестіре, ұштастыра қарайтындығы еді. Мұнай алаңдарын барлау, бұрғылау және оны өндірудің тиімділігі оның халыққа тигізер пайдасымен өлшенуге тиісті дейтін қағиданы берік ұстаған.

Орынғазы Есқазиев ағамыздың естеліктерінде «Жөкең бастап, Бөкең қоштап» деп айтылған сөздер тек Теңіз кен орны емес, әлеуметтік бағытта да бастаушы бағдарлама болғанын көреміз. Осы айтылғандардың айғағы Прорва кен орны ашылып, мұнайын бере бастаған кезде Ембідегі мұнай кәсіпшіліктерінің басшылары қатыстырылған мәжілісте әр директорға мүмкіндіктеріне қарай 5-10 үйден салуды міндеттеген.

Сөйтіп, Сарықамыс елді мекенінің іргетасы бір жылда қаланған болатын. Мұнда да Жолдасқали ағамыз Прорва мұнайшыларының жағдайын ойлап, сол кездегі Каратон мұнай-газ өндіру басқармасының бастығы Қ.Оғайдың Прорва жөніндегі орынбасары Әбу Атшыбаевпен ақылдаса отырып, мұнайшылар үшін тұрғызылатын мекенді кәсіпшіліктен 18 шақырым жердегі Сарықамыста салу жөнінде шешім қабылдайды. Өйткені, аталмыш орынның айналасы барып тұрған оазис еді. Ауасы мөп-мөлдір таза, құмайт, шөбі шүйгін, іздесең таппайтын жер болатын. Алайда, жер мен қаржы мәселесін шешу оңай шаруа емес еді. Бұл жерде Ж.Досмұхамбетов Ә.Атшыбаевты сол кездегі облыс басшысы Н.Ондасыновка жұмсап, ол екеуінің арасындағы қағилез қарым-қатынасты Сарықамыстың пайдасына шешеді.

1967 жылы Шевченко қаласында өткен бүкілодақтық мәжілісте жаңадан ашылып, мұнай бере бастаған Өзен мен Жетібайды шапшаң игеру үшін қосымша барлау-бұрғылау қажеттігін, оған Ембіден байырғы бұрғышыларды апару керектігін ұсынып дәлелдеп, ұйымдастырған да Жолдасқали ағамыз еді. Нәтижесінде, атақты бұрғышылар С.Рысқалиев, Қ.Кадыров, Н.Бурлаков, Ғ.Әбдірзақовтар бастаған 10 бригада семьяларымен Ембіден Маңғыстауға көшіп барған еді. Олардың әрқайсысы мұнайлы Ембінің ойы мен қырында әбден өз шеберліктерін шыңдаған маман-бұрғышылар еді. Ежелгі Ембі мұнайшыларының Маңғыстауға қолұшын берген осынау ұрымтал тұсы да жеме-жемге келгенде Жолдасқали Ахметұлының бір ауыз сөзімен тығыз байланысты болды.

1996 жылғы қыркүйек айының 15 жұлдызы күнгі Атырау қалалық әкімінің шешімімен бұрынғы өзі тұрған Э.Тельман есімімен аталатын көшеге Ж.Ахметұлының аты берілді. 1992 жылы Атырау қаласындағы дарынды балаларды оқытатын мектеп-интернаты Ж.А.Досмұхамбетов атындағы лицей болып аталды. Сонымен қатар, 1975 жылы Жылыой ауданында ашылған жаңа мұнай алаңы сол кісінің атымен аталып, ол тұрған үй мен еңбек еткен кәсіпорын ғимаратына ескерткіш тақта орнатылды. Студенттерге атақты мұнайшы-геолог атындағы арнаулы стипендия тағайындалды. Көріп отырмыз, мұнайшылар Жолдасқали Ахметұлының үлкен еңбегін ұмытқан жоқ.

Сөз соңында айтарымыз, Жолдасқали Ахметұлының ерен еңбегі үшін алған марапаттары мен құрметті атақтары аз емес. Алайда, оның мұнай-газ өңірінің саласын дамытуға қосқан үлесі өз бағасын әлі толықтай алмай отыр деп есептейміз.

Соның ішінде, Атырау аймағының дамуына – жерасты байлықтарын игеруге, жаңа мүмкіндіктерін ашуға қосқан зор үлесі үшін «Атырау облысының Құрметті азаматы» атағының әлі күнге дейін берілмеуі көңілге кірбің ұялатады.

Мұнайдың астанасы атанып отырған Атыраудың келім-кетім қонағы көп. Оларға өлкеміздің асыл перзентін жете таныстыру үшін ұзын көше арнап, басыбайлы ескерткіш орнату керектігі жөніндегі ұсыныстарды ағамыздың сонау 80, 90, 100 жасқа толу мерейтойларынан бері айтып келеміз. Сондықтан, осы бір ұсынысымызды көпшілік назарына тағы да бергенді жөн көрдік.

Екінші бір тоқтап айта кететін мәселе, жуырда ҚР мұнай-газ кешені қызметкерлерінің күні атап өтілгені белгілі. Тәуелсіз Қазақстанда мұнайшылардың төл мерекесі ресми түрде 2003 жылы ҚР Президентінің қаулысымен қыркүйектің бірінші жексенбісінде тойланып келеді. Келер жылы қазақ мұнайының қара шаңырағы саналатын мұнайлы Ембінің 100 жылдығы тойланатынын ескере отырып, мұнайшылардың кәсіби мерекесін бекітілген бір датада тойлау жөнінде ой көптен мазалайды. Осы орайда, қазақ елі тарихында 1911 жылы Доссордағы әйгілі №3 ұңғымадан мұнай атқылаған 29-сәуір күнін - ҚР мұнай-газ кешені қызметкерлерінің күні деп бікітілсе құба-құп болар еді. Бұл ел экономикасының күретамыры саналатын мұнай-газ кешені қызметкерлері мен саланың өркендеуіне өмірлерін арнаған ардагер мұнайшыларымыздың еңбектеріне көрсеткен құрметіміз болары сөзсіз.

Бағыт СМАТУЛЛИН,
ардагер мұнайшы.

БУРБ: от деревянных буровых к

В этом году в казахстанской нефтегазовой отрасли значимая дата – 50-летие с момента образования Балыкшинского управления разведочного бурения (БУРБ). Создание и вся дальнейшая деятельность первой в Казахстане службы бурения неразрывно связаны с историей нефтяной Эмбы.

Коллектив АО «Эмбамунайгаз» поздравляет ветеранов БУРБ, работников службы бурения и капитального ремонта скважин нашей компании и коллектив ТОО «СБП «КазМунайГаз – Бурение» с полувековым юбилеем казахстанской службы бурения! Желаем крепкого здоровья, благополучия Вашим семьям и процветания!

КАК ЗАРОЖДАЛАСЬ СЛУЖБА БУРЕНИЯ НА ЭМБЕ

На момент активной разработки эмбинских месторождений в дореволюционный период многочисленными нефтяными обществами бурение велось ударным способом, а добыча нефти – тартанием желонками. Хотя ряд крупных обществ, в том числе «Бр. Нобель», предпринимали усилия по организации быта нефтяниках на промыслах – школы для детей, лечебницы, торговые лавки для обеспечения необходимым, все же жить большей части рабочего персонала приходилось в сырых, полутемных землянках в условиях дефицита пресной воды.

В послереволюционный период, когда молодая страна нуждалась в энергетических ресурсах, на место желонок и ручных подьемных лебедок, деревянных буровых и эксплуатационных вышек на Эмбе, пришли современные станки-качалки и мощные буровые установки. Ранее мы публиковали исторические очерки о том, что бурение в Доссоре производилось при помощи станков «Рапид», в Макате – станками «Вирт» на передвижных тракторах «Ланц» и «Стар». Согласно подробнейшим образом составленных технических спецификаций, описания оборудования и ведомостей заказов, специалисты «Эмбанефти» закупали нефтепромысловое оборудование преимущественно из Германии, США и Чехословакии. Помимо буровых станков и тракторов, из Германии в Эмбу поставлялись клапаны, электромоторы, трансформаторы, грузовые автомобили и запасные части к ним, вращательные станки для бурения на глубину 500 саженей, эксцентрики «Вессемер», станки комбинированные «Националь» для бурения на 200 саженей, трубы и мн. др.

Согласно многочисленной деловой переписке тех лет, «Эмбанефть» в 1925-26 гг. интенсивно наращивала техническую базу в рамках запланированных активных работ по разведочному бурению в условиях истощения Доссора. Буровой программой по глубокому разведочному бурению предусматривалось бурение 40 скважин в 9 районах, из которых 21 скважина – на новых площадях и 19 – на эксплуатационных площадях –

- Близкое истощение Доссора остро ставит вопрос об усилении разведочных работ в Эмбенском районе. Этому вопросу Трестом уделяется особое серьезное внимание. Подготовительные, геологические и топографические работы, мелко разведочное, а равно и глубокое бурение в отчетном году велось в широком размахе. Однако полному осуществлению всей программы глубокого разведочного бурения помешал недостаток бурового оборудования вследствие опоздания его из заграницы. С прибытием этого оборудования - 11 вращательных и комбинированных станков, разведка получит должное развитие на основе законченных в отчетном году подготовительных геологоразведочных работ, - отчитывался тогдашний руководитель «Эмбанефти» Владимир Коробовкин.

Логическим результатом пристального внимания к обеспечению Эмбы передовым оборудованием стал тот факт, что в 1932 году эмбинские буровики пробурили в Доссоре на тот момент самую глубокую скважину в СССР и в Европе – в 2800 метров. Как отмечалось в служебной документации тех лет, 304-ая превосходила все пробуренные скважины Европы и имела исключительно техническое значение для промыслов Эмбы.

Отмечалось, что буровая партия сталкивалась и будет сталкиваться с техническими трудностями бурения на сверхглубинных глубинах, что усугубляется отсутствием опыта буровых партий по бурению весьма глубоких скважин. Поэтому первый опыт бурения на такие глубины повлек естественный запрос со стороны эмбинских нефтяников на специализированную литературу и организацию профессиональных курсов по теории бурения.

В корпоративной газете «Большая Эмба» за №120 от 5 декабря 1932 года был опубликован приказ по тресту «Эмбанефть», в которой помимо проблемных вопросов по скважине, опубликован перечень мероприятий по повышению мотивации для буровиков 304-буровой, предусматривающий пересмотр системы оплаты труда в сторону увеличения расчётного коэффициента для всей партии вдвое, увеличение продовольственного пайка, выдачи мануфактуры, выдачи полушубков, сапог, валенок, рукавиц, белья и шапок. Также, управляющего промыслом Доссор обязали выделить для более нуждающихся работников буровой квартиры и др.

Несмотря на эти трудности, в 1932 году эмбинские буровики, помимо 304-ой, пробурили за 92 дня скважину №307 до 962 метров, открыли мощное месторождение Косчагыл, получили приток легкой нефти на южном Искине, вскрыли нефтяные пески на Бис-Булюке, строили буровые вышки без гвоздей (на болтах), и без достаточных пиломатериалов, добились снижения аварийных работ в бурении по отношению к общему времени бурения и многое другое.

Уже к 1940 году на Эмбе в разработке находились 9 месторождений: Доссор, Макат, Байчунас, Искине, Косчагыл, Сагиз, Кулсары, Шубар-Кудук, Джаксымай. С увеличением объема геологоразведочных работ и открытием новых месторождений росли темпы строительства новых промыслов, создавались технико-экономические базы. В 1935 году вступил в эксплуатацию нефтепровод, соединявший Гурьев с Орском.

В трудные годы Великой Отечественной войны нефтяники Эмбы открыли и ввели в разработку нефтяные месторождения: Жолдыбай, Комсомольский, Кошкар и Тентексор. А геологоразведочные работы в послевоенные годы привели к открытию месторождений – Мунайлы (1948 г.), Каратон (1949 г.) и ряда других участков на разрабатываемых площадях.

ОТ ЦЕХА ДО БУРБ

Учитывая огромные перспективы освоения Прикаспийской впадины, союзное правительство в 1959 году приняло специальное постановление по форсированию разведки на нефть и газ. Важным итогом совместной работы эмбинских геологов, геофизиков и буровиков в 60 гг. явилось открытие месторождений Терен-Узюк, Карсак, Тажигали, Танатар, Алтыкуль, Кара-Арна, Буранкуль и Прорва.

На тот момент все глубокое бурение на Эмбе производилось роторным способом. Среди внедряемых новшеств: крупноблочный монтаж буровых, буровые скважины уменьшенного диаметра, гидравлический разрыв пластов, кислотная обработка призабойных зон скважин, кумулятивная перфорация, метод отбивки водонефтяного контакта, цементировка скважин на нефтяной основе, поддержание пластового давления путем законтурного заводнения, автоматизация и телемеханизация нефтепромыслов. Все эти мероприятия дают положительные результаты: только от закачки воды в 1959 году дополнительно получено 81 328 тонн нефти. Среди недостатков отмечались отсутствие концентрации буровых работ на наиболее перспективных участках и неудовлетворительная организация культурно-бытового обслуживания разведчиков.

Если до 1963 года каждое нефтепромысловое управление имело свои цеха бурения, в этом же году, в связи с вводом в разработку нового крупного нефтяного месторождения Прорва и сосредоточением фронта буровых работ в районах Каратон – Прорва, а также резким увеличением глубин скважин, создается Прорвинская контора бурения второй категории с непосредственным подчинением объединению «Казахстаннефть». Постановлением Западно-Казахстанского экономического Административного района №3 от 5 января 1963 г. начальнику объединения «Казахстаннефть» тов. Досмухамбетову Д.А. поручалось, в том числе:

1. ликвидировать цеха бурения - НПУ Каратон, НПУ Байчунас, УНП Кулсары и,

2. организовать в составе Прорвинской конторы бурения Прорвинский и Каратонский участки бурения, вышкомонтажный, тампонажный, турботурбинный цеха, а также базу материально – технического снабжения с инструментальной площадкой и механическую мастерскую.

Благодаря слаженной работе геологов, нефтяников и буровиков годовая добыча нефти на Эмбе с 1963 г. по 1971 г. выросла почти вдвое, а активные поисково-разведочные работы и эксплуатационное бурение позволили вовлечь в эксплуатацию нефти новые месторождения, в том числе Камышитовое, Гран, Кара – Арна, Жана – Талап, Ровное, Алтыкуль, Досмухамбетовское и Ботахан.

В 1971 году Приказом Министерства нефтяной промышленности СССР «Об усилении геофизических, разведочных и строительных работ в объединении «Эмбанефть» Прорвинская контора бурения и цех бурения НГДУ «Кенкиякнефть» ликвидируются с созданием на их базе Балыкшинского управления разведочного бурения (далее БУРБ) с местонахождением в Балыкшинском районе Гурьевской области.

В этот период были начаты поисковые работы на подсолевые отложения в Южно-Эмбинском нефтеносном районе. Чтобы поддержать новую команду созданной службы бурения на подсолевых глубинах, в БУРБ

привлекаются специалисты и рабочие с ПО «Нижневолжскнефть». Управление также активно пополняется молодыми специалистами, выпускниками Казахского политехнического института, МИНХ им. Губкина, Иванофранковского нефтяного института Украины, Азербайджанского института нефтехимии и др. учебных заведений.

подсолевым глубинам

ТАК ПОЯВИЛАСЬ ВАХТА

Труд первопроходцев – разведчиков и буровиков нефтяных месторождений в условиях резко-континентального климата Западного Казахстана всегда был нелегок, а быт нефтяников прошлого века разительно отличался от комфортных условий сегодняшних дней. С начала первых поисково-разведочных работ на Эмбе поселки для постоянного проживания нефтяников-промысловиков строились в непосредственной близости от месторождений. Так появились пос. Доссор, Макат, Байчунас, Искене, Комсомольский, Кошкар, города Жана-Озен и Кульсары и другие населенные пункты в Западном Казахстане. Такой подход к освоению новых месторождений нефти и газа сохранялся вплоть до конца 60-х годов прошлого столетия. И только к 1970 гг., с открытием крупных месторождений в Сибири в Советском Союзе стал внедряться вахтовый метод освоения новых месторождений.

Хотя сложившееся положение по данному вопросу уже критиковалось в начале 60-х г. в сборнике статей «Наша Эмба нефтяная», посвященных 40-летию Казахской ССР, изданного в г. Гурьеве в 1961 г., в качестве показательного приводился опыт освоения эмбинского месторождения Терен-Узюк:

- Успешное решение проблемы себестоимости эмбенской нефти требует осуществления ряда мероприятий по развитию нефтяной промышленности, умелому использованию выделяемых государством средств и техники, устранению серьезных организационных недостатков. До сего времени разведка и эксплуатация новых месторождений осуществлялись путем полного обустройства каждой разведки и промысла. Это обходилось государству очень дорого, намного повышало стоимость нефти. Между тем этого вполне можно избежать если следовать уже имеющейся практике освоения промысла Терен-Узюк, который находится в 20 км от промысла Каратон. Весь коллектив рабочих, обслуживающих месторождение, доставляется к месту работы на автомашинах….Это позволило намного уменьшить капитальные затраты и эксплуатационные расходы, - отмечалось в статье.

В начале 70-х годов прошлого столетия на разведочных площадях впервые появились вахтовые вагонные городки и столовые. А для постоянного проживания семей вахтовых работников, как разведчиков, так и промысловиков был построен поселок буровиков на берегу р. Урал, ныне называемый пос. Акжар.

Поднимем нефтяную целину

КУНАНБАЕВ — буровой мастер разведки Прорва

От имени буровиков -разведчиков Кулсаринской конторы бурения передаю горячий привет участникам совещания нефтяников. Нашему коллективу выпала большая честь разведать месторождение Прорва. Это — перспективный участок. Отрадно слышать, что нефтяники Эмбы возлагают на него большие надежды и полны решимости в этом году взять нефть с Прорвы.

Мы тоже стремимся быстрее оконтурить месторождение. План проходки в прошлом году коллектив разведки выполнил досрочно. Если в первой половине 1962 года работало на разведке 5 бригад, то сейчас их стало 8. Но и у нас есть неиспользованные резервы. Мы могли бы бурить гораздо быстрее, если бы в достатке и во-время доставлялись обсадные трубы, техническая вода, горюче-смазочные материалы. Буровые часто простаивают еще и потому, что нет запасных частей к грязевым насосам, секционным турбобурам.

Сейчас несколько буровых простаивает потому, что нет обсадных труб. Это чревато серьезными осложнениями, да и проработка потребует много дополнительного труда и времени.

Сейчас Прорва — большой поселок, уже в этом году с разворотом эксплуатационного бурения население его возрастет. Вот почему надо, не откладывая в долгий ящик, начать строительство водопровода, асфальтированной дороги. Это — жизненно-важные вопросы для разведчиков и будущих промысловиков.

У нас почему-то совершенно не обращают внимания на дороги. А ведь бурение, вся разведка в наших бескрайних степях держится на транспорте. Все —начиная от гвоздя, хлеба и воды и кончая станками и трубами—доставляет автомобиль. Мы же прямо варварски относимся к транспорту. Прорве уже идет пятый год, а дороги нет. Да что там Прорва! Посмотрите, в каком состоянии дорога от Кулсаров до Каратона? А ведь эти поселки существуют десятки лет!

То же самое о водопроводе. Разве навозишь в цистернах воду в большой поселок? Конечно, нет. Если мы хотим найти большую нефть, надо, в первую очередь, подумать о дороге, воде, быте разведчиков. Не надо забывать, что нефть ищут и добывают люди. Вот о них и надо позаботиться. Тогда и настроение их повысится, и дела пойдут лучше.

Будем бурить на Прорве

ИСКАЛИЕВ, — машинист цеха бурения НПУ Байчунас

Осваивать новые месторождения нефти в родном краю — большая честь для каждого нефтяника. Коллектив байчунасских буровиков законно гордится тем, что успешно разбурил месторождение Карсак. Пробурены десятки скважин, выросший в безлюдной степи новый промысел дал стране уже десятки тысяч тонн «черного золота».

Наша работа на Карсаке близится к концу. Что же делать дальше? Конечно, бурить новые скважины на других месторождениях нефти. Посоветовались мы и решили поехать на Прорву. Там нынче разворачиваются большие дела и наше участие в освоении Прорвы поможет быстрее нефтяникам Эмбы выйти из прорыва, значительно поднять добычу жидкого топлива.

Мы поддерживаем выступления многих товарищей на этом совещании, которые предлагают объявить Прорву ударной стройкой. Сюда надо бросить большие силы. Наряду со строительством производственной базы, надо позаботиться о жилье для нефтяников, построить хорошую дорогу, водопровод, электролинию.

Работы на Прорве, живой и интересной, хватит всем. Надо полагать, и другие буровые бригады объединения не останутся в стороне и примут участие в освоении Прорвы.

ОТ ТЕНГИЗА ДО НАШИХ ДНЕЙ

К 1976 году в БУРБ работали уже 26 буровых бригад и в «Эмбанефти» принимается решение о создании еще одного самостоятельного управления буровых работ и отдельно вышкомонтажной и тампонажной контор. Балыкшинским управлением остался руководить Хисметов Асабай Хисметович, а главный инженер Махамбетов Екибай Жардемович назначается начальником Прикаспийского управления буровых работ.

БУРБ поручается продолжить работу на Прорвинской группе на структурах Восточная, Западная, Досмухамбетовское, надсолевых и подсолевых отложениях Центральной Прорвы и Северного Култука. Прикаспийское управление буровых работ выходило на надсолевые отложения эксплуатационным и разведочным бурением по всей Гурьевской области от Междуречья до Кенкияка, Макатского и Жылыойского районов, и подсолевые отложения площади Пустынная.

В 1979 году буровая бригада мастера Голубева из Волгоградского УБР объединения «Нижневолжскнефть» получила фонтанный приток нефти со скважины №1 площади Тенгиз. В связи с несоответствием наземных установок для проведения испытания скважины ограничились опробованием скважины. Было установлено, что содержание сероводорода в нефти превышает прогнозированные величины. На тот момент Советский Союз не располагал оборудованием, пригодным для испытания данной скважины, поэтому было решено временно законсервировать скважину №1. Однако всем уже стало ясно, что прогнозы геологов о наличии крупных залежей нефти и газа в подсолевых отложениях Тенгизского поднятия подтвердились. Это стало толчком к развороту поисково-разведочного бурения на огромной площади Тенгиза.

В 1981 году по инициативе генерального директора «Эмбанефть» Сагингалиева Булекбая Сагингалиевича, на основе результатов испытания скв. №1 Тенгиз, издается Постановление ЦИК КПСС и Совета Министров СССР № 522 от 4 июня «Об усилении геологоразведочных работ и развития нефтедобывающей промышленности в Западном Казахстане». Миннефтепром направляет дополнительно две экспедиции из Жирновского и Ардчединского УБР ПО «Нижневолжскнефть» для проведения разведочных работ на площади Тенгиз. А от объединения «Эмбанефть» буровые бригады Балыкшинского УРБ поэтапно выходят на разведочное бурение на Тенгизе.

В том же году БУРБ начал бурение скв. №23 Тенгиз, в 1982 году на Тенгизе работали 7 буровых бригад, а в 1983 году – все 12. Процесс строительства скважин на месторождении Тенгиз находился на контроле Министерства нефтяной промышленности СССР. Любые аварийные ситуации расследовались комиссиями, назначаемыми приказами Министерства. Такое внимание со стороны институтов вышестоящих организаций не прошли без следа. Коллектив буровиков «Эмбанефти», в основном, молодые специалисты за короткое время освоили новую технику и технологию проводки подсолевых скважин с аномально высокими пластовыми давлениями.

Многие из тех молодых специалистов, прошедших эту уникальную школу, позже стали руководителями и ключевыми специалистами в системе нефтегазовой отрасли нашей страны.

Среди них - Хисметов А.Х., Махамбетов Е.Ж., Аженов С.С., Саппаев С.С., Балгимбаев М., Байзаков Т.Б., Жамауов Ж.К., Ибрашев К.Н., Балжанов А.К., Досмухамбетов М.Ж., Исказиев К.О., Уалиев А., Куантыров Х., Нуржанов А.С., Чердабаев М.Т., цС., Калмуратов Э.С., Болекбаев Н.Е., Галиев Х., Маташев М., Аманкулов Р., Черкасов Э.Ф., Жолымбаев М.Т., Шавалиев М.Х., Жумалиев Ж., Исмагулов М., Амангельдин С., Изтурганов С.Т., Нурханов Е., Урекешов С., Рахметов М., Тардонов Б.К., Тухватуллин И., Тлегенов А.Ж., Кенжегалиев С., Ержанов Ж., Жаксылыков К., Ажигалиев М.Д., Аралбаев А.С. и др.

Даже этот краткий экскурс в историю становления отечественной службы бурения, позволяет составить впечатление об огромном вкладе эмбинских буровиков в становление казахстанской нефтегазовой отрасли. На протяжении многих десятилетий на базе службы бурения апробировались и внедрялись передовые технологии и методы проходки скважин, а предприятие неоднократно удостаивалось почетного звания призера Всесоюзного социалистического соревнования Министерства нефтяной промышленности СССР.

За этими достижениями - колоссальный труд и профессионализм рабочих, специалистов и руководителей буровой службы, основанный на энергии людей, преданных своему делу и родной земле. Благодаря этим принципам, несмотря на тяжелую экономическую ситуацию в 90-х годах прошлого века, буровики сохранили ведущие позиции на рынке и было создано ТОО «СБП «КазМунайГаз – Бурение».

Лаура Сулейменова

(Очерк подготовлен на основе архивных материалов АО «Эмбамунайгаз», сборника статей к 40-летию Казахской ССР – изд. 1961 г., г. Гурьев и доклада ветерана БУРБ Толегена Байзаковича Байзакова)

Қай заманда болмасын әрбір азаматтың халық алдында атақ-абыройының артып, беделқұрметінің өсуіне ел үшін атқарған қызметі ықпал ететіні анық.

АБЫРОЙ БИІГІНДЕГІ АЗАМАТ

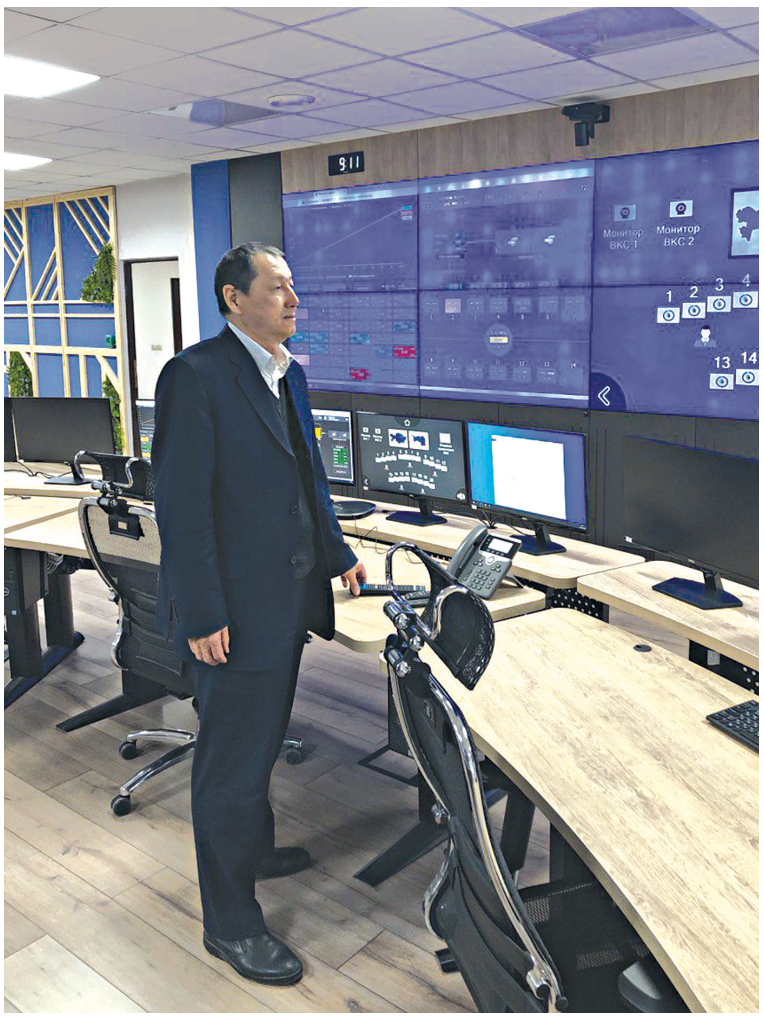

Ғұмырының 45 жылға жуық уақытын ел экономикасын еселеуге, соның ішінде, мұнай-газ саласының дамуына арнаған «Ембімұнайгаз» АҚ өндірісті жедел басқару департаменті орталық инженерлік-технологиялық қызметінің инженері Лұқпан Абдоллаұлы ЖҰМАҒАЗИЕВ зейнет жасына толды.

Еңбекке адалдығымен, жоғары адами қасиеттерімен, әрі істі соңына жеткізетін тиянақтылығымен ерекшеленетін әріптесіміздің зейнеткерлік жасқа толуына орай мақала жазып, ыстық лебіз, игі тілегімді білдіру мақсатымен қолыма қалам алғанда, сонау 15 жылдай уақыт бірге еңбек еткен кездер көз алдымнан бейне кинолентасындай сырғып өте берді.

Зейнет жасына шыққан азаматтың балалық шағы Атырау қаласында өтті. Көпбалалы отбасында тәрбиеленген ол Ы.Алтынсарин орта мектебінде, кейін техникалық училищеде «Монтаждаушы» мамандығы бойынша оқып, білім ордасын ойдағыдай бітіріп шығады. Мектеп бітіре салысымен, еңбек жолын 1978 жылы құрылысты механизациялау басқармасында слесарь-монтаждаушы болып бастаған ол түрлі қызметтің қазанында қайнап, көрігінде шыңдалған.

Құрылыс машиналары мен механизмдер монтаждаушысы, «Ембімұнайқұрылыс» («Эмбанефтестрой») арнаулы құрылыс-монтаждау трестінде учаске шебері, прораб, кейін «Динат» ЖШС-де жұмысшы болып еңбек етті. Жинаған тәжірибе мен кәсіби біліктілік Ембі өндірісіне алып келіп, «Ембімұнайгаз» ӨФ-да, «ҚазМұнайГаз-Бұрғылау» сервистік бұрғылау кәсіпорнында ұңғымаларды күрделі жөндеу, геология және т.б. салаларында аянбай жұмыс жасады.

Ал, 2010 жылдан бері «Ембімұнайгаз» АҚ-да (сол кездегі «Ембімұнайгаз» ӨФ – ред.) өндіріс жағдайын қашықтықтан отырып бақылауға, шығындарды азайтуға, процестегі өзгерісті бірден байқап, дереу қалпына келтіруге, ұңғымалардың тоқтауда болатын уақытын азайтуға, күкіртер қозғалысын бақылауға мүмкіндік беретін өндірісті жедел басқару бөлімінде үзбестен қызмет атқарып келеді.

Лұқпан Абдоллаұлымен ең алғаш 2007 жылдары «Қайнармұнайгаз» мұнай-газ өндіру басқармасында еңбек етіп жүрген кезімде кездестім. Ол кезде Кенбай мұнай және газ өндіру цехының басшысы қызметін атқарып жүрдім. Лұқпан аға Кенбай ұңғымаларды күрделі жөндеу цехында геолог болды. Жұмысқа деген жауапкершілігін сол кезден-ақ байқадым. Әрдайым терең ізденуден, білмекке құштарлықтан жалықпайтын ол өз міндетін тап-түйнақтай орындап, өзінен кейін жұмыс қалдырмайтын.

Ел мүддесі үшін аянбай еңбек етіп, биік мақсатқа күш-қайратын жұмсаған азаматтың жылдар бойғы еңбегі ескерусіз қалған жоқ. Өткен жылы «Ембімұнайгаз» АҚ Құрмет грамотасымен марапаттады.

Ембі өңіріндегі 21 жылдан аса уақыт еңбек еткен кезеңдерде әріптестері оны оң қырларынан тани білді. Осы кезеңде өндіріске енгізілген жаңа әдістер мен техникалық шаралардың нәтижелі іске асуы жолында жан-жақты ұйымдастырушылық қабілет көрсетіп, көптеген жас мамандарға тәлімгер болып, ұзақ жылғы жиған тәжірибесін бүгінгі күнге дейін жастарға үйретіп келді. Жайсаң мінезді, үнемі әзілдеп күле сөйлеп, арқамыздан қағып қанаттандырып, ағалық кеңес айтып отыратын Лұқпан аға өзгені де сыйлап, өзін де сыйлата біледі.

Қызметте абырой биігіне көтерілген азамат – отбасында ардақты әке, аяулы жар. Жұбайы Бибігүл Балғымбаевамен бірге ұлағатты ұл тәрбиеледі. Ұлы Аманбек те әке салған сара жолды жалғауды өз алдына мақсат етіп қойып, жуырда С.Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университетін тәмамдады. «Әке көрген оқ жонар» немесе «Тәрбие – тал бесіктен» демекші, отбасының, соның ішінде, Лұқпан Абдоллаұлының тәрбие мектебінен өткен жас маман да болашақта өз ісінің кәсіби білгірі атанатынына сенімім мол.

Міне, өмірі еңбекпен өрілген, ғұмырнамасы үлгі-өнегеге толы әріптесіміз туралы бір үзік сыр осындай. Алпыстың асуына шығып, зейнет жасына жетіп отырған Лұқпан Абдоллаұлына зор денсаулық, отбасына амандық, бақ-береке тілейміз.

Әзидолла АХМЕТОВ,
орталық инженерлік-технологиялық қызметінің жетекшісі

Ембінің ерен ерлері

Ассалаумағалейкум, Ембінің ерен ерлері!
Сіздерсіздер ғой.
Екпінді еңбек ерлері!

Төрт мезгіл жылда.
Қажырлы қызмет ететін!
Ыстыққа күйіп, суыққа тоңып.
Мойымай жүре беретін!

Қара алтын қорын
Еселей түсе беретін!
Қара нар жүгін.
Көтеріп жүре беретін!

Айналдым сізден!
Ембілік мұнайшыларым!
Сәттілік тілеп!
Аз ғана өлең арнадым!

Болсыншы құтты!
Кәсіби мерекелерің!
Алар асулар көп болсын!
Ерен ерлерім!

Ботахан! Карсақ!
Бұлақтай аққан мұнайың!
Егіз қозыдай.
Тел емген теңіз жағасын!

Ырысын Каспий теңіздің.
Игілік үшін жаратқан!
Еліме бердің тонналап!
Мұнайын сайын даламның.

Бұл жақта еңбек етуде.
Жампозы небір даламның.
Қай саланы болмасын.
Игерген біздің жігіттер!

Құтты болсын
Кәсіби мерекеңіз, жігіттер!
Бақ-береке тілеймін.
Отбасыңа, жігіттер!

Тұрлан КЕНЕСАРИЕВ,
«Доссормұнайгаз» МГӨБ Карсақ жерасты ұңғыны жөндеу бригадасының машинисі

Меншік иесі: «Ембімұнайгаз» АҚ

Шығарушы: ұйымдастыру бөлімі
Бас редактор: А. Ертлеуова

Газет ҚР Ақпарат және коммуникация министрлігінің Ақпарат комитетінен мемлекеттік тіркеуден өтіп, 2018 жылғы 23 желтоқсанда N17430-Г куәлігі берілді.

Газет айына 2 рет шығады.
Таралымы – 3500 дана.

Редакцияның мекен-жайы: Атырау қ. Ш. Уәлиханов көш., 1.

Хат-материалдарды төмендегі мекен-жайға жолдай аласыздар:
Л.Сулейменова – 8 (7122) 99-34-77, 21-177.
L.Suleimenova@emg.kmgep.kz

Ғ.Каражанова – 8 (7122) 99-34-21; 21-121.
G.Karajanova@emg.kmgep.kz

А.Ертлеуова – 8 (7122) 99-32-09, 21-309
A.Ertleuova@emg.kmgep.kz

РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
Қ. Қасымғалиев - Басқарма төрағасының өндіріс жөніндегі орынбасары;
Р.Тасмағамбетова - Басқарма төрағасының экономика және қаржы жөніндегі орынбасары;
Г.Шарафетдинова - қызметкерлерді басқару және еңбекке ақы төлеу департаментінің директоры;
Т.Сәрсенов - мұнай және газ өндіру департаментінің директоры;
Қ.Калиуллин - әлеуметтік саясат және әкімшілік қамтамасыз ету департаментінің директоры;
Ж.Мұханғалиев - өнеркәсіп қауіпсіздігі бөлімінің бастығы;
Л.Сулейменова - ұйымдастыру бөлімінің қоғаммен байланыс жөніндегі менеджері.